

# Nyt liv til Falladas klassiker

by Martin Minka Jensen | Jul 29, 2022 | Anmeldelser, Prosa | 0 comments



Hans Fallada var en tysk forfatter, der med sit gennembrudsværk *Lille mand - hvad nu?* blev en anerkendt forfatter både i sit hjemland men også England og USA. Dog blev han med tiden sat lidt i baggrunden, og han er sjældent på folks læber, når snakken går om de store mellemkrigsforfattere. Det er der flere forklaringer på, men ikke desto mindre bør hans forfatterskab i almindelighed, hans gennembrudsroman i særdeleshed, udbredes vidt og bredt. Det fortjener denne perle af realisme, der ikke entydigt dyster, men også en smule romantisk og meget humanistisk, kaster lys over classesamfundet i Tyskland i 1930'erne. Forlaget Silkefyret udgav sidste år *Lille mand - hvad nu?*, og det i sin fulde længde for første gang i Danmark.

## Lille Fallada – hvad nu?

*Lille mand - hvad nu?* udkom på tysk i 1932, og allerede i 1933 udkom den i dansk oversættelse på Gyldendal. Romanen blev Hans Falladas gennembrudsroman. Men allerede i 1934 blev den forbudt

af det nazistiske styre, der ikke brød sig om de mere klasseorienterede og samfundskritiske skildringer, blandt andet af nazister. I det hele taget var Fallada, eller som hans borgerlige navn var, Rudolf Wilhelm Friedrich Dietzen, ikke synderligt populær hos magthaverne i Det Tredje Rige. Allerede som ganske ung kom han på kant med loven på grund af alkohol og morfinmisbrug. Det hele skulle efter sigende være affødt af en ulykke, hvor han blev sparket af en hest og derfor led af store smerter. Men psykisk var manden også ustabil og var inde og ude af fængsler og sindssygeanstalter. Han var til tider stærkt suicidal, og et af hans mere morbide og kuriøse idéer var, da han med en vens hjælp iscenesatte en duel, hvor han skulle afgå ved døden. Dueller havde trods alt mere status end et simpelt selvmord. Sådan var logikken, men sådan blev udfaldet ikke. Det endte med at vennen blev skudt og Fallada levede videre. Heldigvis for os læsere.

## Pinneberg og Lamsebens beskedne drømme

I *Lille mand – hvad nu?* følger vi den unge bogholder Pinneberg. Han lever et ubekymret liv, men dette ændres, da hans kæreste Lamseben bliver gravid. Allerede i starten af romanen skildres vendepunktet i hans liv. De skal til lægen og allerede her tegnes et billede af et samfund med store klasseforskelle. Er de med i sygekassen eller ej. Som Pinneberg siger: "Sådan er det jo, de kan gøre, som de vil, med sådan nogle småfolk som os..." Man skal i hvert fald ikke tillade sig at kræve noget, selvom man er sygekassepatient. Ventetid og fornærmelser er der tilsyneladende nok af. Lamseben er noget mere forarget end Pinneberg lader til at være. Da de to får stadfæstet nyheden om svangerskabet rammer chokket. Mest åbenlys hos Pinneberg, der straks tænker på sin beskedne løn. Hvordan skal de hele nu hænge sammen? Selvom man jo egentlig burde være berettiget til mere i gage, så må man jo heller ikke presse på. Efter chokket har lagt sig, begynder drømmene og håbet at spire. Der skal laves budget og lægges planer for det gode liv. Men det er ikke helt nemt at forplanerne til at gå op.

*"Men hun ler ikke, nej, hun udstøder et lille skrig: "Åh, min ven, vi har jo rent glemt purken! Han koster også penge." Pinneberg tænker sig om: "Hvad koster sådan et lille barn? Og så er der jo barselspenge og ammetillæg ... Jeg tror ikke, han koster noget det første år."*

Det er ikke nemt at klippe en skaldet. Pengene bliver ikke flere af at budgettet lægges om igen og igen. Men nuvel, det skal nok gå. Drømmene og kærligheden til hinanden kan ingen jo tage fra dem. Hende Lamseben er nu så dejlig, tænker Pinneberg.

## Prøvelserne er store, men det er kærligheden også

Læseren bliver derefter taget med det unge par ud i det borgerlige familieliv. Pinneberg har en evne til at tro det værste og håbe på det bedste og den søde Lamseben viser sig at være stærkere end som så.

Tumult med alt fra arbejdsgiver, udlejer og familie, sender de unge mennesker til en omtumlet tilværelse i Berlin. Mon ikke det hele nok skal gå, men hvor ville det være dejligt med mere i løn og nogle ordentlige arbejdsvilkår. Pinnebergs job i en konfektionshandel tegner i romanen et meget fint billede på den afmagt, som Fallada søger at skildre hos den unge Pinneberg.

*”Omkring den tyvende var han helt formørket, han var blevet smittet af de andre, hans selvtillid var som blæst væk, havde mistet to kunder, han duede ikke længere til at sælge.”*

Men på simpel og skarp vis tegner Fallada også en lidt romantisk humanisme, idet at to menneskers kærlighed og drømme for hinanden ikke kan fratages dem.

*”De lå i sengen, hun omfavnede ham, hun holdt ham fast, pludselig begyndte han at græde, men hun knugede ham ind til sig og sagde gang på gang: ” Min ven, selvom du bliver arbejdsløs, må du ikke miste modet, du må ikke lade dig slå ud. Jeg vil aldrig nogensinde klage, det lover jeg!”*

Dette er blot et enkelt eksempel på Falladas evne til at skildre den barske socialrealisme på den ene side, og troen på menneskes potentiale og ligeværd på den anden side. Og så lige med en snads romantik.

## Den ydmyge og inkluderende Fallada

Hele romanen igennem balancerer Fallada mellem skildringen af det uretfærdige samfund og dets forskellige måder at påvirke mennesket på. Det ses dog gennem et filter, der hedder Lamseben og Pinneberg. På den måde bliver han aldrig aggressiv i sin samfundskritik. Derimod serverer han kritikken gennem en lune og en menneskelighed, der nok er en af hovedårsagerne til romanens popularitet. Han formåede simpelthen med sympatien for det unge par, at komme bredt ud til forskellige samfundslag. Alt i mens er man ikke i tvivl om, at havde samfundet været ligeså hjertevarmt som kærligheden mellem Lamseben og Pinneberg, så ville menneskets ydmyge drømme kunne opfyldes. Det er ikke pladderromantisk, men derimod hjertevarmt.

En grund til at romanen ikke var velanset af det nazistiske styre, var Falladas karikaturer af de mennesker, der havde griske, egennyttige og slette motiver. Nogle af de mennesker, der skaber en kontrast til den naive men hjertensgode Pinneberg, skildres f.eks. som nazister og magthavere. De idealer nazisterne dyrkede, bliver hist og pist fremhævet som i modsætning til den gode Lamseben og Pinneberg.

*Lille mand – hvad nu?* er en letlæst roman. På trods af dens over 500 sider, så er den skrevet med en indlevelse og i et sprog, der er utrolig nærværende og tilgængeligt den dag i dag. Hans Falladas lune og sommetider underspillede humor klarer sig også godt i dag. Derfor er det en kærkommen mulighed for nye generationer af læsere, at møde denne mellemskrigsforfatter gennem nyoversættelsen af den ucensurerede udgave af romanen. At de personer, naziregimet ikke ville have frem i romanen nu ikke er væk, skaber bedre den medmenneskelige kontrast, som Fallada synes at stræbe efter i romanen både sprogligt og handlingsmæssigt. Karaktererne er alsidige og interessante. Det samme er sproget og dialogerne, der rummer hele registret af menneskelige følelser. En sand klassiker har fået nyt liv.

Hans Fallada: *Lille mand – hvad nu?*

Oversat af Jacob Jonia

Forlagetsilkefyret

581 sider inklusiv forord

Udgivet 24. januar 2022 (Oprindeligt 1932)



Facebook



Twitter



Mail

## Submit a Comment

Your email address will not be published. Required fields are marked \*

**Submit Comment**

## Categories

Anmeldelser (2)

Artikler (37)

Biografi (6)

Faglitteratur (7)

Fotobog (2)

Grafisk novelle (7)